

Stručni rad

OSVAJANJE ČITATELJSKE ZNAČKE U OSNOVNOJ ŠKOLI RAKA

Silvija Permoser
OŠ Raka

Sažetak

Provedba Čitateljske značke započela je u Osnovnoj školi Prevalje, a zatim se proširila diljem Slovenije. Posljednjih godina učiteljice i učitelji primjećuju da interes za čitanje opada. Škole se suočavaju s izazovom traženja načina motiviranja učenika za ovu aktivnost. U Osnovnoj školi Raka to nastojimo postići primjenom različitih pristupa. Vrlo učinkovitima pokazali su se plakati sa zabilježenim brojem pročitanih knjiga, odabir literature prema tehnici čitanja i čitateljskom interesu učenika, iznenađenja za čitatelje itd. Međutim, veliki dio motivacije povezan je s pristupom mentora, odnosno učiteljica i učitelja.

Ključne riječi: čitateljska značka, motivacija, knjiga

1. Uvod

Čitateljska značka - nužno zlo ili užitek? Odgovor na ovo pitanje, sasvim sigurno, ovisi o učeniku i njegovom iskustvu. Pozitivna iskustva uvijek su dobrodošla. Pri tome učitelj i njegov pristup predstavljaju vrlo bitne čimbenike. Ako se pri odabiru gradiva za čitanje prilagodimo uzrastu učenika, njegovim čitateljskim interesima i tehnici čitanja, sigurno ćemo odabrati pravi put za postizanje cilja. Čitateljska značka predstavlja aktivnost koja je prisutna u svakoj osnovnoj školi. Provođi ju Društvo Čitateljska značka u suradnji s Udrugom prijatelja mladih Slovenije. Ovom provedbom Čitateljske značke učitelji žele potaknuti učenike na čitanje. »Glavni cilj provedbe Čitateljske značke je poticanje čitatelja na cjeloživotno čitanje iz zadovoljstva.« [1, str. 1]

2. ČITATELJSKA ZNAČKA

2.1. POVIJEST ČITATELJSKE ZNAČKE

U opisu pokreta Čitateljska značka [1, str. 1, 2] nalazimo podatak da je provedba Čitateljske značke započela u školskoj 1960./1961. godini. Osnovani su je Stanko Kotnik i Leopold Suhodolčan u Osnovnoj školi Prevalje. Prva dodjela, tada nazvane Prežihove značke, održana je 22. svibnja 1961. godine. U nazočnosti književnika Franceta Bevka značku je osvojilo 119 čitatelja. Nakon provedbe Prežihove značke slijedile su i druge, jer se poticanje čitanja proširilo diljem Slovenije. Početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća ova gibanja međusobno se povezuju te tako nastaje Udruga čitateljskih znački Slovenije. Od 2002. godine pokret Čitateljska značka vodi Društvo Čitateljska značka Slovenije. Provedba ove aktivnosti svake godine počinje 17. rujna, na Dan zlatnih knjiga i dan rođenja i smrti Franceta Bevka. Obično se završava 2. travnja, na Međunarodni dan dječje knjige, svečanom dodjelom priznanja. Povodom početka provedbe ove aktivnosti, Društvo Čitateljska značka Slovenije uz pomoć podupiratelja ovog kulturnog pokreta, svake godine omogućava podjelu slikovnica prvašićima, kao poticaj za čitanje. Knjige dobivaju i zlatni čitatelji, odnosno učenici koji osvoje čitateljsku značku u svim razredima devetogodišnje osnovne škole.

2.2. OSVAJANJE ČITATELJSKE ZNAČKE U OSNOVNOJ ŠKOLI RAKA

Učenici naše škole sudjeluju i u kulturnom pokretu Čitateljska značka. Uvijek tražimo načine na koje možemo zainteresirati što više učenika za čitanje. Učenike motiviraju različiti pristupi u izvedbi ove aktivnosti. U nastavku ću opisati one koji su se pokazali učinkovitima u našoj školi.

POSJET KNJIŽNICI

Svake godine, 17. rujna, učenici prvih razreda prvi put posjećuju školsku knjižnicu. U njenom prostoru upoznaju knjižničarku koja im čita bajku i prezentira sve prednosti knjižnice. Učenici dobivaju članske iskaznice i posuđuju svoje prve knjige. Knjižničarka im svečano daruje slikovnice Društva Čitateljska značka Slovenije. Učenici razredne nastave zajedno s razrednicom posjećuju školsku knjižnicu jednom tjedno, tako da su im dostupni pomoć i savjetovanje u odabiru knjiga koje su prikladne za njihov uzrast.

POSAVSKA PUTUJUĆA KNJIŽNICA

Raka je malo mjesto u općini Krško, tako da nam je 5. listopada 2020. putujuća knjižnica donijela mnogo veselja, jer nudi i gradivo koje nemamo u svojoj školskoj knjižnici. Jednom mjesečno Bibliobus se zaustavi i ispred Osnovne škole Raka. Tada učenici dobivaju priliku posuditi gradivo koje im je potrebno i koje žele pročitati.

Slika 1: Bibliobus

PLAKAT NA TEMU OSVAJANJA ČITATELJSKE ZNAČKE

Učenike razredne nastave dodatno motivira označavanje njihovog napretka u čitanju i pohvala na vidljivom mjestu. Ovo im mnogo znači. Knjige koje učenici interpretiraju u cilju osvajanja čitateljske značke učiteljice nastoje označiti na zidovima učionica koristeći različite načine.

Slike 2 i 3: Plakat na temu osvajanja čitateljske značke

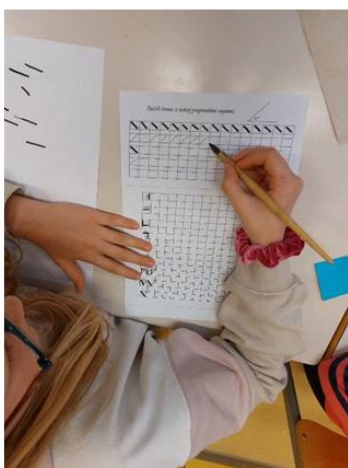
POMOĆ UČENICIMA

Učenicima 1. razreda (po potrebi i 2. razreda), koji još ne čitaju i nemaju podršku roditelja ili baka i djedova kod kuće, pomažu učiteljice. Tijekom produženog boravka, razrednice s njima čitaju bajke i pripremaju ih za usmeni nastup pred njihovim drugarima iz razreda. Na ovaj način pruža im se mogućnost osvajanja čitateljske značke.

Kako bismo učenicima olakšali pretragu i pronalaženje knjiga, pripremamo okvirni popis. Naravno, trudimo se pronaći odgovarajuću literaturu i za učenike koji imaju slabije razvijene sposobnosti čitanja i stoga teško čitaju knjige namijenjene njihovoj dobi. Zajedno s učenicima tražimo knjige koje odgovaraju njihovoj razini čitanja i čitateljskom interesu. Ovi učenici iznimno su ponosni kada osvoje čitateljsku značku zahvaljujući svojoj marljivosti. Naravno, ne smijemo zaboraviti učenike koji posežu za znanstvenom i stručnom literaturom. Kada želimo približiti čitanje učenicima, moramo im se prilagoditi i pri odabiru literature, u skladu s njihovim čitateljskim sposobnostima i interesima.

IZNENAĐENJA ZA ČITATELJE

Tijekom školske godine učiteljice i učitelji pripremaju razne aktivnosti za čitatelje. Razdoblje koronavirusa i raznih restrikcija ograničilo je naše aktivnosti, ali smo ih ponovno počeli provoditi u proljeće 2022. godine. Tako smo u goste pozvali slovensku vojsku. Pri tome smo za mlađe učenike pripremili Večer čitatelja, a za starije učenike ponovno pripremamo Noć čitanja. U aktivnostima sudjeluju gotovo svi učenici. Jako im je drago što se u školi mogu družiti i u poslijepodnevnim satima. U sklopu Večeri čitatelja organizirali smo aktivnosti koje privlače pažnju učenika i povezuju ih s različitim temama objavljenih knjiga. Naše aktivnosti uključivale su kaligrafiju, kuharske recepte, planove izrade, notni zapis i kviz. Učenici su u ovim aktivnostima zaista uživali. Zanimljiva im je bila činjenica da nisu čitali na radionicama. Na kraju krajeva, zar nisu čitali tijekom cijele godine da bi onda mogli pohađati radionice? Za starije učenike ponovno ćemo organizirati Noć čitanja. Pripremit ćemo stvaralačke, likovne i literarne radionice. Nakon provedenih radionica, učenici će pripremiti večeru kao i njihovi mlađi drugari. Vrhunac događanja svakako će biti prilika za njihovo noćenje u školi.

Slika 5: Noć čitanja 2019

Slika 4: Radionica kaligrafije (krasopisa) u sklopu Večeri čitatelja

PRIREDBA POVODOM ZAVRŠETKA PROVEDBE ČITATELJSKE ZNAČKE

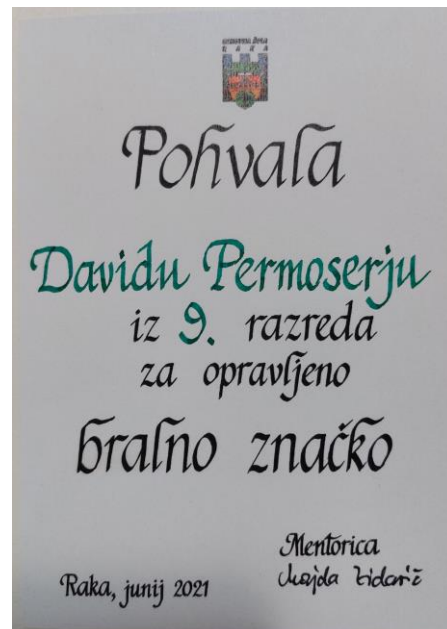
Svake godine, povodom završetka provedbe Čitateljske značke, pripremamo priredbu na kojoj dodjeljujemo priznanja za osvojenu čitateljsku značku. Na priredbi nastupaju učenici naše škole, a često pozovemo i gosta. Nastojimo odabrati osobu koju učenici već poznaju. Svi učenici koji pročitaju određeni broj

knjiga dobivaju pohvalnice za osvojenu čitateljsku značku. Pohvalnice učiteljica ispisuje krasopisom. Učenici jako cijene ovaj znak pažnje.

Na kraju 3., 6. i 9. razreda učenici dobivaju i knjige, kao poticaj za čitanje.

Slika 6: Dodjela priznanja povodom završetka provedbe Čitateljske značke

Slika 7: Pohvalnica

ZLATNI ČITATELJ

Na priredbi povodom završetka osnovne škole, tzv. valeti, pohvalimo i istaknemo zasluge Zlatnih čitatelja, odnosno učenika koji osvoje čitateljsku značku u svim razredima osnovne škole. Na ovoj priredbi učenici dobivaju i knjige - dar Društva Čitateljska značka.

3. Zaključak

Svi mi, koji djelujemo na odgojno-obrazovnom polju, želimo da učenici zavole čitanje. U nastojanju da ih zainteresiramo za čitanje knjiga, provodimo razne aktivnosti i događanja te dodjeljujemo priznanja. Sasvim je sigurno da će učitelj i njegov pristup značajno motivirati odnosno privući ili odvratiti učenika od čitanja. U našoj školi ponosimo se velikim brojem učenika koji uspiju osvojiti čitateljsku značku.

4. Literatura

[1] Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine: Gibanje Bralna značka.
URL: <http://www.nesovnadediscina.si/sl/register/gibanje-bralna-znacka> (26. 12. 2022).

Izvori fotografija:

- Slika 1: Lokalna zajednica Raka, URL: <http://www.raka.si/aktualno/posavska-potujoca-knjiznica-mesec-marec> (26. 12. 2022).
- Slika 2: osobni arhiv
- Slika 3: osobni arhiv
- Slika 4: osobni arhiv
- Slika 5: Posavski obzornik, URL: <https://www.posavskiobzornik.si/mladi-posavci-porocajo/noc-branja-na-os-raka-88439> (26. 12. 2022).
- Slika 6: Osnovna škola Raka, URL: <http://www.os-raka.si/podelitev-bralnih-znack/> (26. 12. 2022).
- Slika 7: osobni arhiv